

Sammanfattning av Jay Belskys tal på Haros seminarium den 3 juni:

”Short and long term effects of day care: Results of the large-scale American Study”

Jay Belsky redogör för NICHD-studien som tog form i slutet 1980-talet och finansierades av amerikanska staten efter att flera mindre studier visat tecken på ökade beteendeproblem hos barn med lång tids exponering till förskola. Ett stort antal forskare är involverade i studien.

Huruvida denna studie är applicerbar på Sverige besvarade Jay Belsky på följande sätt: Vill ni veta exakt så måste Sverige göra en egen studie, lika väl genomförd som NICHD-studien. Men så länge Sverige inte utfört en ordentlig egen studie kan resultaten från NICHD inte bara avfärdas. I USA finns inte bara dålig barnomsorg utan även barnomsorg av mycket god kvalitet och sådan barnomsorg ingår i studien. Dessutom stämmer NICHD överens med flera andra studier.

Innan föredraget frågade vi Jay Belsky om 17 småbarn i en grupp med tre vuxna kunde anses vara barnomsorg av hög kvalitet. (Nära hälften av de svenska 1-2 åringar på förskola går i sådana grupper). Hans svar var: Självklart inte.

Tillbaka till NICHD-studien. 1364 barn födda 1991 togs in i studien vid en månads ålder och följdes under sin uppväxt. Vid 7 års ålder fanns fortfarande 1103 barn i studien. Vid 12 års ålder, de senaste officiella resultaten, fanns fortfarande 1077 barn i studien. De senaste resultaten från 15 års ålder är ännu inte publicerade.

Studien har undersökt flera faktorer: Kvantiteten av barnomsorg, typen av barnomsorg och kvaliteten av barnomsorg. Barnen undersöktes vid 6/15/24/36/54 månaders ålder med uppföljning vid högre åldrar. Jay Belsky säger att det inte går att säga ”bra/dåligt” om förskola eftersom de olika faktorerna inte ger något entydigt svar.

Den starkaste effekten som studien upptäckt är sambandet mellan kvaliteten på föräldraskapet och barnets utveckling. Detta samband är starkare än något

annat, oavsett kvalitet, typ eller kvantitet av barnomsorg, där effekterna är relativt små. Dock kan dessa små effekter ha märkbar social betydelse eftersom de drabbar så många, menar Belsky.

Tidig barnomsorg och dess påverkan på relationen mor-barn

Otrygg anknytning hos barnet ökade vid kombinationen en mindre lyhörd moder tillsammans med något av följande:

- Mer än ett barnomsorgsarrangemang under de första 15 månaderna.
- Mer än tio timmars barnomsorg i veckan.
- Barnomsorg av låg kvalitet

Studien går alltså emot den ofta framförda uppfattningen att småbarn till mindre lyhörda mödrar ska ha mer barnomsorg. Tvärtom, dessa barn förefaller behöva sin mor mer, enligt Jay Belsky.

Mer tid i barnomsorg under de första 2-3 åren förutspådde ett mindre lyhört moderskap under samma period. Mer tid i barnomsorg under de första 4.5 åren förutspådde ett mindre lyhört moderskap fram till sex-års-åldern, men endast för vita barn.

Även barnomsorg av låg kvalitet förutspådde ett mindre känsligt moderskap under de första tre åren.

Barnomsorg under de första 54 månaderna och dess resultat

Noggranna kompenseringar för föräldrarnas sociala förhållanden och liknande har gjorts i studien för att kunna renodla resultaten av kvantitet, typ och kvalitet av barnomsorg.

Enkelt uttryckt så ser sambanden ut enligt följande:

- Hög kvalitet i barnomsorg förutsäger en bättre kognitiv utveckling hos barnet. Däremot finns inget sådant samband med hög kvantitet. Alltså en barnomsorg av hög kvalitet under ett fåtal timmar i veckan räcker för att ge den goda kognitiva utvecklingen. Fler timmar i veckan ger inte bättre kognitivt resultat. Däremot gav inte barnomsorg av hög kvalitet en bättre social utveckling.

- Hög kvantitet av barnomsorg, alltså många timmar i veckan, har ett starkt samband med större aggressivitet och ökade beteendeproblem.
- Förskola har ett starkt samband med god minnesutveckling, men denna minnesutveckling har ett mycket litet samband med kvantitet. Återigen räcker alltså ett fåtal timmar i förskola i veckan för att ge den goda minnesutvecklingen. Dessutom har förskola ett samband med ökade beteendeproblem.

Effekter vid 15 års ålder

Dessa resultat är ännu inte officiella, men ger inga starka avvikelser från tidigare uppföljningar, utifrån vad Belsky berättade.

Slutsatser

Jay Belsky menade att även om effekterna i studien är små så kan de ha en betydande samhällspåverkan eftersom det drabbar så många. När det blir tillräckligt många något mer utåtagerande i ett klassrum så påverkar de klimatet i hela klassrummet och därmed alla barnen. Vi kan se en allmänt ökad aggressivitet i våra skolor som resultat av ökad barnomsorg. När nivån på utåtagerande beteenden väl har ökat så blir det ett nytt normalläge och därmed utvecklingen osynliggjord, menade Belsky. Även den ökade kognitiva utvecklingen smittar av sig, enligt Belsky.

En ännu okänd faktor är vad som orsakar de ökade beteendeproblemen hos barn som tillbringar mycket tid i barnomsorg under de första 4.5 åren och speciellt då på förskola.

Det är inte genom ökad otrygg anknytning som man tidigare trott, inte heller genom förändringar i moder-barn relationen. Inte heller beror det på låg kvalitet hos barnomsorgen, som många hävdar.

Vi frågade slutligen Jay Belsky vad han tyckte om valfrihet och barns utveckling. Hans svar rymde ingen tvekan: Det bästa för barnet är att få den form av omsorg som modern helst vill ha; alltså full valfrihet från allt mellan hemma på heltid och heltid hos dagmamma eller på förskola – allt enligt moderns önskemål.

Haros slutsatser

Den svenska utvecklingen med mer aggressivitet i både förskola och skola under senare år stämmer väl överens med den förutspådda utvecklingen i NICHD-studien. Sverige har ju enligt Skolverket bland de stökigaste klassrummen i hela OECD. Däremot så har vi i Sverige inte sett den goda kognitiva utvecklingen. Tvärtom så har skolresultaten försämrats sedan allt fler barn gått i förskola. En hypotes kan vara att förskolan i Sverige med sina allt större barngrupper inte håller den kvalitet som den sägs göra.